

volkskrant.nl

Eminent bioloog waarschuwt nog één keer: de mens roeit al het leven uit - Wetenschap

Door: Maarten Keulemans

6-7 minuten

Niet eerder was de boodschap zo indringend. Er is wereldwijd een 'biologische uitroeiing' gaande die alleen maar is te vergelijken met de grootste uitsterfgolven uit de prehistorie. Er sterven weliswaar nog niet veel soorten uit, intussen krimpen de dierpopulaties en -leefgebieden in zo'n angstaanjagend tempo dat de wereldramp in feite al in volle gang is.

Dat schrijft de 85-jarige bioloog Paul Ehrlich samen met twee andere eminente conservatiebiologen in [een vlammend artikel](#) in vakblad Proceedings of the National Academy of Sciences. Wat zich voltrekt is niet minder dan een 'angstaanjagende aanslag op de fundamenteën van de menselijke beschaving', aangejaagd door 'de fictie dat er op een eindige planeet oneindige groei kan plaatsvinden,' noteert Ehrlich, wiens boek The Population Bomb (1968) nog inspiratie was voor de Club van Rome.

Rand van de afgrond

Samen met de eveneens veterane ecologen Rodolfo Dirzo en Gerardo Ceballos analyseerde Ehrlich gegevens van 27.600 gewervelde diersoorten, afkomstig van de internationale unie voor natuurbescherming IUCN. Van al die soorten is een derde in

verval: ze zijn met minder exemplaren en hebben steeds minder leefgebied.

Daaronder ook veel heel gewone soorten, signaleert Ehrlich: 'een sterk signaal van de ernst van de huidige biologische uitsterfepisode.' Van 177 zoogdiersoorten die de biologen apart analyseerden, heeft bijna de helft de afgelopen eeuw liefst 80 procent of meer van zijn oorspronkelijke territorium ingeleverd.

Dat komt keihard aan, vinden ook niet betrokken biologen. 'Dat er een uitsterfgolf gaande is, is al geaccepteerd. Maar dit ziet er nog veel serieuzer uit', zegt ecooloog Patrick Jansen (Wageningen Universiteit). 'Het is heel simpel: we staan aan de rand van de afgrond', zegt de Utrechtse hoogleraar en publicist Jelle Reumer. 'We zitten al in de zesde massa-extinctie, en het gaat allemaal nog veel erger worden.'

Die 'zesde extinctie' verwijst naar de vijf eerdere, prehistorische megarampen waarbij hele takken van de levensboom werden weggeslagen, doorgaans na extreem vulkanisme of meteorietinslagen. Onbegrijpelijk dat er over de crisis niet meer ophef is, vindt Jansen: 'Dat Adèle stemproblemen heeft, is groter nieuws. Dat zegt iets over de complete ongevoeligheid van de mens voor de enorme problemen die opdoemen.'

Ontbossing

Kritiek is er ook: zo zou Ehrlich te weinig oog hebben voor lokale successen van natuurbehoud, die er ook zijn. Terwijl het wellicht nuttig is om meer in te zoomen, denkt dierecoloog Frank van Langevelde (Wageningen Universiteit). 'Ehrlich noemt als enige, algemene oorzaak de overbevolking. Maar op plaatselijk niveau heb je te maken met zaken waaraan je misschien iets kunt doen, zoals vervuiling, stroperij en ontbossing.'

Anderen, onder wie de vooraanstaande zee-ecoloog en oud-WNF-wetenschapper Tundi Agardy wijzen erop dat het in feite nog te vroeg is om een massa-extinctie uit te roepen. Maar Reumer en Jansen zijn het met Ehrlich eens. 'Omdat de beer en de leeuw niet zijn uitgestorven, denk je: het gaat wel goed', zegt Reumer. 'Maar ooit leefden er leeuwen in heel Europa, Afrika en grote delen van Azië. En met haast álle soorten is het zo.'

Grote boosdoener is de overbevolking, vindt ook hij: 'Het is misschien een taboeonderwerp, maar we zijn gewoon met teveel. De overbevolking moet worden teruggedrongen.' Dat kan met geboortecontrole, maar ook met ontwikkelingshulp en onderwijs, vindt Jansen: 'We weten dat overal waar vrouwen onderwijs krijgen, het kindertal terugloopt.'

Haast is geboden, schrijft Ehrlich: 'Twee tot drie decennia, op zijn hoogst. Alle tekenen wijzen erop dat de biodiversiteit de komende decennia steeds heftiger aanvallen te verduren zal krijgen, wat een somber beeld schetst van de toekomst van het leven, ook dat van de mens.'

Aanvullingen en verbeteringen: IUCN is een internationaal samenwerkingsverband en geen VN-agentschap, zoals eerder stond vermeld.

Wie is Paul Ehrlich?

'De slag om de mensheid te voeden is verloren. Honderden miljoenen zullen in de 1970'er jaren verhongeren.' Met die woorden begint *The Population Bomb* (1968), het beroemde milieubook waarmee de destijds 36-jarige Stanfordbioloog Paul Ehrlich in één klap zijn naam vestigde. Met zijn Sean Connery-achtige uiterlijk en zwierige mediaoptredens groeide Ehrlich (Philadelphia, 1932) uit tot een van de gezichten van de prille

milieubeweging. Hij was dan ook een van de inspiratoren van de Club van Rome, die in 1972 veel van zijn ideeën uitwerkte in het rapport *De grenzen aan de groei*. Omstreden is Ehrlich ook: zo pleitte hij voor verplichte bevolkingsbeperking. Nog twee jaar geleden schreef hij samen met zijn vrouw en zijn vaste kompaan Gerardo Ceballos een nieuw boek met, hoe kan het anders, een titel die erin hakt: *De vernietiging van de natuur*.

Lees meer over massa-uitsterving

Miljoenen jaren geleden vond een **niet eerder ontdekte massa-uitsterving** plaats van grote zeedieren. Vermoedelijk zijn ook hedendaagse soorten [gevoeliger voor veranderingen dan gedacht](#) - vooral warmbloedige.

Het is het snelste landdier, maar dit lijkt een race die hij niet kan winnen. De **cheeta of jachtluipaard**, in staat tot kortstondige sprintjes van 120 kilometer per uur, wordt [met uitsterven bedreigd](#). Belangrijkste reden: zijn leefgebieden worden steeds verder worden ingeperkt en gefragmenteerd.

Als een groep dieren te klein wordt, is **inteelt onvermijdelijk**, met alle gevaar op zeldzame aandoeningen en uiteindelijk uitsterven. [Hoe natuurbeheerders en fokkers het probleem bestrijden](#) (+) - bij otters, heckrunderen, korhoenders en golden retrievers.
